

Ἡ γυναίκα σήμερα

— τοῦ Σαράντου Γ. Καργάκου* —

ΣΤΟΝ αἰῶνα πού πέρασε συντελέστηκαν πολλές ἐπαναστάσεις. Ἴσως ἡ πιό ἐντυπωσιακή —πού ἡ ἀνδρική ματαιοδοξία δέν μάς επέτρεπε νά τήν δοῦμε— εἶναι ἡ ἐπανάσταση πού συντελέστηκε γύρω μας, στό σπίτι μας, στή δουλειά μας, σέ ὅλους τούς χώρους τῆς πολιτικῆς καί κοινωνικῆς δραστηριότητος. Ὡς τέτοια ἐπανάσταση νοῶ τήν ἀνοδο τῶν γυναικῶν πού εἶναι ἀνοδος διαρκείας. Ἡ γυναίκα εἰσέβαλε παντοῦ, ἔσπασε δεσμούς αἰῶνων, κατέκτησε θέσεις ὑψηλές στήν ἐπιστήμη, στήν πολιτική καί στόν ἀκόμη πιό δύσκολο τομέα, αὐτόν τῆς οἰκονομίας. Ἐτσι ἀπέδειξε ὅτι δέν ὑστερεῖ σέ τίποτα ἀπό τόν ἄνδρα. Οἱ δυνατότητές της, πού ἔμεναν ἐπί αἰῶνες σέ λανθάνουσα κατάσταση, ἀποδεσμεύτηκαν καί θαυματούργησαν.

Ὁ ἀγῶνας τῶν γυναικῶν δέν ἦταν εὐκολός. Ὁ φεμινισμός, ὅταν ξέφυγε ἀπό τή σφαῖρα τῆς θεωρίας καί πήρε μορφή ἀνοικτῆς πάλης, συνάντησε πολλές ἀντιδράσεις. Τά ἐπιχειρήματα καί τά ἀγωνιστικά αἰτήματα τῶν πρωτοπόρων σέ διεκδικήσεις γυναικῶν συνάντησαν τίς ὕβρεις, τίς εἰρωνεῖες, τήν κακοπιστία καί τήν εὐτελεῆ ἐπιχειρηματολογία, συχνά μάλιστα καί τή δυναμική ἀντίδραση τῆς πολιτείας. Στό πλευρό τῶν ἀγωνιζομένων γυναικῶν ἦλθαν νά σταθοῦν τά πιό φωτισμένα πνεύματα, οἱ πιό εὐγενικές καρδιές ἀνθρώπων. Πολλοί ἐπιφανεῖς ἄνδρες, σάν νά ξύπνησαν ἀπό λήθαργο, μέ ἓνα αἶσθημα ἐνοχῆς, ὑποστήριξαν ἀπερίφραστα τά πολιτικά

Συνέχεια στήν σελ. 3

Ἡ γυναίκα σήμερα

— τοῦ Σαράντου Γ. Καργάκου* —

Συνέχεια ἀπὸ τὴν σελ. 1

δικαιώματα τῶν γυναικῶν, τὰ ὁποῖα δικαιώματα ἄρχισαν σιγά-σιγά νὰ ἀναγνωρίζονται σὲ πολλές χώρες. Πρῶτες οἱ Ἀγγλίδες, μετὰ ἐπὶ κεφαλῆς τῆς περίφημης σουφραζέτες (ἀπὸ τὴ γαλλικὴ λέξη *suffragette*: ἡ γυναίκα πού ζητᾷ ψήφου), ὡστερα ἀπὸ ἀγῶνες 50 ἐτῶν κατέκτησαν τὸ 1918 τὸ δικαίωμα ψήφου. Τὸ 1920 ἀκολούθησαν οἱ Ἀμερικανίδες καὶ στὰ ἐπόμενα χρόνια οἱ γυναῖκες καὶ ἄλλων χωρῶν. Ἡ Γαλλία, τὸ λίκνο τοῦ φεμινισμοῦ, ἔδωσε στὶς γυναῖκες δικαίωμα ψήφου μόλις τὸ 1945. Στὴν Ἑλλάδα, οἱ γυναῖκες ἀπέκτησαν δικαίωμα ψήφου μόλις τὸ 1950. Πρῶτη Ἑλληνίδα βουλευτὴς ἦταν ἡ Μ. Σκούρα ἀπὸ τὴ Θεσσαλονικὴ καὶ πρῶτὴ ὑπουργὸς ἡ Λίνα Τσαλδάρη.

Σήμερα, σὲ πολλές χώρες τῆς γῆς ἡ γυναίκα ἔχει καταξωθεῖ καὶ ἐξισωθεῖ μετὰ τὸν ἄνδρα. Τίς περισσότερες ὁμῶς, ὁ ἀγῶνας συνεχίζεται, συχνά μάλιστα ἐμποδίζεται μετὰ βάρβαρα μέσα. Ἡ ὀλοκληρωτικὴ χειραφέτηση ἀργεῖ σὲ χώρες τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Ἀφρικής, καὶ συγκεκριμμέ-

να ὅπου θρησκευτικὰ κυριαρχεῖ τὸ Ἰσλάμ. Ἀλλὰ καὶ στὸν δυτικὸ κόσμον ὑπάρχουν κατάλοιπα ἀνδροκρατίας. Οἱ ἄνδρες ἐκεῖ, δέσμοι προλήψεων καὶ προκαταλήψεων, κρατοῦν δέσμοι καὶ τὴ γυναίκα. Συχνά ἐξεγείρεται ἡ συνείδησή μας ἀπὸ φρικιαστικά ἐγκλήματα «τιμῆς», πού μόνον ἀτιμία καὶ ὄνειδος προσάπτουν στὸν πολιτισμὸ μας. Πόση γυναικότητα πολιτιστικὴ διαθέτουμε ὅταν καὶ στὸν καιρὸ μας ὁ γάμος—παρὰ τοὺς κάποιους ἐξωραϊσμούς—μοιάζει σὲ πολλές περιπτώσεις μετὰ παραλλαγὴ δουλείας καὶ ἀπὸ μυστήριο, πού εἶναι, νὰ ξεπέφτει, λόγω τῆς προίκας, σὲ ἀγοραπωλησία!

«Θέλωμε νὰ πιστεύουμε, ἔγραψα τὸ 1976, ὅτι πρὶν κλείσει ὁ αἰώνας πού διατρέχουμε, ἡ γυναίκα θὰ ἔχει ἀποκατασταθεῖ παντοῦ, θὰ ἀποκτήσει ὅλα τὰ δικαιώματα πού τῆς ἀνήκουν καὶ θὰ σταθεῖ ἰσῶς ἴσῳ μετὰ τὸν ἄνδρα. Μετὰ τὴν εὐαισθησία μάλιστα πού τὴ διακρίνει, ἴσως δώσει στὸν πολιτισμὸ μας περισσότερη λεπτότητα καὶ εὐγένεια, πού ὀπωδήποτε λείπουν ἀπὸ τὴ μέχρι τώρα ἐξέλιξη». Δὲν μπορῶ νὰ πῶ ὅτι δικαιώθηκα ὡς πρὸς τὴν προσδοκία μου αὐτή. Ὁ ἐξανδρισμὸς τῶν γυναικῶν δὲν

μπορῶ νὰ πῶ ὅτι εἶναι τὸ καλύτερο σκαλὶ ἀνόδου. Οὔτε φυσικὰ καὶ ἡ μοντελοποίηση τῶν γυναικῶν. Πάντως, ὁ χρόνος ἔδειξε ὅτι στὶς ἀνεπτυγμένες χώρες δὲν ὑπάρχουν πιά οἱ παλαιᾶς διακρίσεις. Ἀκόμη καὶ στὸ χωρὸ τοῦ Ἰσλάμ παρουσιάζονται κάποιες ρωγμές. Πρὶν 20 χρόνια, ἀφοῦ εἶχα περιηγηθεῖ πολλές ἀραβικὲς χώρες, εἶχα γράψει ὅτι ἡ μεγαλύτερη ἐπανάσταση πού πρόκειται νὰ ἐπισημβεῖ στὶς χώρες αὐτές εἶναι ἡ ἐπανάσταση τῶν γυναικῶν. Ἡ στιγμὴ πλησιάζει.

Στὶς ἀνεπτυγμένες χώρες ὁμῶς, ὅπου ὑποτίθεται ὅτι ἡ γυναίκα εἶναι πανταχοῦ παρούσα, παρατηρεῖται ἕνα κενό. Στὶς μεγάλες κυρίως ἐπιχειρήσεις, ὅσο προχωράμε πρὸς τὶς ὑψηλότερες θέσεις τόσο ἀραιώνει ἡ παρουσία τῶν γυναικῶν, ἔστω κι ἂν στὶς κατώτερες βαθμίδες οἱ γυναῖκες ἔχουν τὴν πλειονοψηφία. Πολλὰ μπορεῖ νὰ ὑποθέσει κανεὶς. Ἄραγε, ἡ μητρότητα νὰ εἶναι ἡ κύρια αἰτία τῆς ἀποκοπῆς πολλῶν γυ-

ναικῶν ἀπὸ τὴν ἐργασία ἢ μήπως ἡ πρόωρη κόπωση ἀπὸ τὸν συνδυασμὸ δουλειᾶς στὸ γραφεῖο καὶ δουλειᾶς στὸ σπίτι; Γίνονται μελέτες ἐπὶ μελετῶν. Τοῦτο τὸν καιρὸ εἶχα τὴ χαρὰ νὰ μελετήσω ἕνα ἀξιόλογο βιβλίον πού ἔχει τὸν τίτλο «Γυναίκα Ἡγεσία», πού κυκλοφόρησε ἀπὸ τὶς ἐκδόσεις Ψυχογιός. Συγγραφέας εἶναι ἡ Ὀμότιμη Καθηγήτρια Διοίκησης Ἀνθρώπινου Δυναμικοῦ τοῦ Ο.Π.Α. κ. Νάνσυ Παπαλεξανδρῆ, ἡ ὁποία πρεσβεύει ὅτι «ἀπὸ τὴ συνεργασία τῶν δύο φύλων καὶ ἀπὸ τὸ συνδυασμὸ τῶν ταλέντων τους, ὁ χώρος τῆς ἐργασίας μπορεῖ νὰ γίνει πιο ἀνθρώπινος καὶ οἱ ὀργανώσεις πιο ἀποτελεσματικὲς πρὸς ὄφελος ὅλων» (σελ. 15). Καὶ ὡς πρὸς τὸ χωρὸ τῶν μεγάλων ἐταιρειῶν, ὅπου παρατηρεῖται, σὲ ὅ, τι ἀφορᾷ στὶς μεγάλες θέσεις, μία σπάνια γυναικῶν, ἡ κ. Παπαλεξανδρῆ γράφει:

«Ἡ εὐαισθητοποίηση πού δημιουργήθηκε ἀπὸ τὴν ἔρευνα καὶ

άλλες δραστηριότητες έχει δώσει κάποια ενθαρρυντικά αποτελέσματα, ιδιαίτερα στις μεγάλες εταιρείες. Πλέον, εφαρμόζονται οι πολιτικές που ευνουούν την ισορροπία μεταξύ οίκογενείας και εργασίας, την ποικιλομορφία, την εταιρική κοινωνική ευθύνη και τα θετικά μέτρα για την προώθηση γυναικών στην εταιρική ιεραρχία. Οι εταιρείες πιστεύουν ότι, προκειμένου να προωθήσουν τη φήμη τους και να βελτιώσουν την εικόνα τους ως καλού εργοδότη, ήθικου επιχειρηματικού εταίρου και καλού «επιχειρηματικού πολίτη», θά πρέπει να ενθαρρύνουν τη συμμετοχή των γυναικών σε ύψηλότερες θέσεις εργασίας» (σελ. 174).

Πρός τούτο προσφέρονται στις εταιρείες που διακρίνονται για την προαγωγή των γυναικών, διάφορα βραβεία, αλλά τούτο δέν άρκει. Απαιτούνται ίσχυρά κίνητρα ώστε να ύπάρχει ισορροπία ανάμεσα στην εργασία και στην οίκία. Όσο κι αν έχουν αλλάξει οι συνθήκες της ζωής, ή γυναίκα είναι αύτη που γεννά τη ζωή. Η μητρότητα δέν μπορεί να άκυρωθεί. Μιά τέτοια άκυρωση δέν θά ήταν πρόοδος, θά ήταν

άνατροπή των φυσικών λειτουργιών της ζωής.

Υ.Γ. Έστω και καθυστερημένα, άς μου επιτραπεί να διατυπώσω μία άποψη για την ύπομείωση της διδασκαλίας των Μαθηματικών στό Λύκειο. Δέν με έκπλησσει αύτό. Ο κ. ύπουργός και οι σύμβουλοί του έχουν σκοπό να πετύχουν τη χθαματοποίηση του νοητικού επιπέδου των μαθητών. Έτσι, μετά τις κλασσικές σπουδες, στρέφονται τώρα κατά των Μαθηματικών. Τά Μαθηματικά, όπως και ή σωστή διδασκαλία της αρχαίας Έλληνικής και Λατινικής γλώσσας, είναι γύμναση νοός. Άσκηση του μυαλού μέ περίτεχνους συλλογισμούς και συνδυασμούς γραμμάτων, αριθμών και σχημάτων. Τά Μαθηματικά είναι βάση για κάθε μαθησιακή λειτουργία. Γι' αύτό, στην Άκαδημία του Πλάτωνος ύπήρχε ή επιγραφή «Μηδεις άγεωμέτρητος εισίτω». Ό γράφων σε ήλικία 27 ετών ξανασπούδασε την Άλγεβρα και άξικώθηκε, μαζί μέ δύο σπουδαιούς μαθηματικούς, να συγγράψει βιβλίο Μαθηματικών, άξιοποιώντας την τεχνική των παιγνίων.

*Ίστορικός, συγγραφέας
www.sarantis-kargakos.gr*